

1

Net als Dan Browns professor Langdon trokken we naar de gebieden waarnaar de sporen ons leidden. In ons geval: Italië, meer bepaald Toscana, de streek waaraan het afgebeelde landschap van CAT.024 nog het meest doet denken. We vonden er weliswaar enige verdere aanwijzingen, maar geen uitsluitsel. Een recentere virtuele zoektocht leverde zelfs een aantal nieuwe mysteries op.

De **BIOGRAFISCHE** persoon van Nicolaus Rossini blijkt bijzonder slecht gedocumenteerd te zijn. De lijst met Poolse Nazi-slachtoffers suggereert dat Rossini een christen was.¹ Verder vonden we een vermelding in Polish Painter Introduction. De andere (internet-)bronnen (zie hiervoor de bibliografie) lijken allemaal terug te grijpen naar het Engelse Wikipedia-artikel, dat ... in 2012 verwijderd blijkt te zijn op vraag van de Spaanse Wikipedia-afdeling²! Dat kan erop wijzen dat het oorspronkelijke artikel een hoax (met een verzonden inhoud) was. Of het artikel kan enkele onjuistheden bevatten, waarover de klager Enrique Cordero struikelde. Of, ten derde, de verwijdering zelf is een misplaatste grap³.

Cordero geeft twee redenen waarom het artikel moest worden verwijderd. Het ontbreken van een verwijzing naar schriftelijke bronnen is een formele reden, maar hij hekelt vooral de volgens hem onterechte verwijzing naar de slachtofferrol (en onbewezen heldendaden) die Rossini bijna – maar die nuance maakt Cordero niet – bij de Holocaustslachtoffers rangschikt. Daarnaast stoort hem de subjectieve kwalificering van Rossini als een belangrijk en befaamd kunstenaar. Dat die kwalificatie onbewezen is, klopt, maar de subjectiviteit ervan is nu eenmaal eigen aan alle kunst.

We kunnen het leven inmiddels nauwkeuriger dateren tussen 18 juli 1898 en 1 augustus 1943. Terwijl Spanje en de Verenigde Staten hun laatste

zeeslag uitvochten, werd naast Nicolaus Rossini o.a. ook Herbert Marcuse geboren. Zijn sterfdatum (indien die correct is⁴) valt samen met de executie van de Gezegende Martelaren van Nowogródek, 11 Rooms-katholieke nonnen die de plaats van lokale mannen hadden ingenomen.

2

Voor de titel van CAT.024 hebben we nog steeds niet meer gevonden dan wat aanwijzingen dat de werken van Rossini van de maker geen echte **TITEL** meekregen. Dat bleek al uit de 'titels' in de eerste aflevering en wordt nu bevestigd door de catalogi van veilingssites en van musea. Hier worden de werken steeds aangeduid met een omschrijving van het onderwerp. Zo vermeldt het museum van Staten Island "Mediterranean"⁵ voor een Rossini uit hun collectie. In I-collector heet een doek een "olieverfschilderij van een Italian-harbor-villa-scene"⁶. De veilingssite Crescentcity benoemt een werk zelfs "House by the Water in Provence,"⁷, mogelijk omdat die bouwstijl bij het publiek vertrouwd klinkt. Andere werken krijgen op ebay "Authentic-Italian-Coastline"⁸, "Tuscany Land & Seascape"⁹ en "Outdoor-Town-Scene"¹⁰ als omschrijving mee.

Toen we dat laatste werk onder ogen kregen, werd ons Rossini-mysterie nog groter. Kijk zelf maar.

3

Jammer genoeg is de afbeelding te onduidelijk om de handtekening (en de authenticiteit) te verifiëren, maar we vertrouwen hier op de informatie die de verkoper – via ebay – ons verschaft. De overeenkomsten zijn – dat stelt u zelf ook vast – te groot om toevallig te zijn. We mogen een vervalsing niet helemaal uitsluiten, doch de huidige prijszetting is een indicatie dat dat weinig waarschijnlijk is.

Heeft de schilder zichzelf dan herhaald? Zichzelf gekopieerd en zo het unieke van zijn schilderijen ondergraven? Wel, in dat geval verkeert hij alvast in het gezelschap van de besten. Edward Munchs “De schreeuw” werd in 2004 in Oslo gestolen ... of ten minste een van de vier versies ervan. Zelfs het Munch Museet kon “De schreeuw”¹¹ nog blijven tonen. Ook van Rubens' "De slag der Amazonen" bestaan er drie versies. Van Gogh schilderde zijn slaapkamer maar liefst vijf keer. En zo kunnen we nog en eindje doorgaan.

Belangrijker dan de romantische idee van de uniciteit is het kunstwerk op zichzelf en wat het ons kan vertellen. Schilderkunst is een communicatiemiddel en bijgevolg deelt de schilder ons zijn boodschap mee. Maar in tegenstelling tot live communicatie ziet een schilder niet (of slechts heel weinig) van hoe zijn werk met de toeschouwers communiceert. Hij zal dus moeten veronderstellen hoe het bij zijn publiek kan werken en hoe hij zijn boodschap het best kan laten overeenkomen met de interpretaties van het publiek. Daarom is het echt niet zo gek dat een schilder een nieuwe versie van een schilderij publiek maakt. Dat kan omdat hij niet (meer) tevreden is over de vorige versie, of omdat hij de boodschap met meer mensen wil delen.

4

Zo komen we dan bij Rossini's **SCHILDERSINTENTIE** en zijn werkwijze om deze intentie te bereiken. Uit het oeuvre dat we van Nicolaus Rossini kennen, mogen we afleiden dat hij zijn (Poolse) publiek Italiaanse, of liever italiaanese zichten wilde aanbieden. Het feit dat er op alle voorbeelden minstens één gebouw staat, moet een zekere betekenis hebben. Wil Rossini hiermee niet het 'Italiaanse leven en wonen' duidelijk maken, of, anders gezegd, laten smaken? Dan is een omschrijving als "Taste of Tuscany Italy" een zeer goede weergave van de schildersintentie.

Maakte Rossini gebruik van foto's bij het schilderen? De overeenkomsten tussen CAT.024 en "Outdoor-Town-Scene" kunnen ook anders verklaard worden. Zolang we geen verder biografische gegevens van Nicolaus Rossini kunnen opdiepen, is een Italiëreis, typisch voor vele kunstenaars, een even plausibele verklaring, zeker gezien Rossini's herkomst. Een andere mogelijkheid is dat Rossini zelfs niet in Polen geboren is en een deel van zijn jeugd in Italië doorbracht. Hij zou dan kunnen schilderen 'uit herinnering'. Hij zou zich ook hebben kunnen inspireren op oudere Italiaanse doeken die zijn vader uit zijn geboorteland meenam. En een laatste verklaring is dat Rossini de voorstudie van één van beide werken had bewaard en die opnieuw gebruikte voor de latere versie¹². Die voorstudie kan helemaal verzonnen zijn, maar die kwestie bewaren we voor de derde en laatste aflevering.

Ondanks de povere kwaliteit van de foto van "Outdoor-Town-Scene" willen we ons hier aan een **VERGELIJKING** met CAT.024 wagen. Het perspectief van "Outdoor-Town-Scene" lijkt wat naar rechts te verschuiven, waardoor de blik rechter op het gebouw wordt gevestigd. Bovendien is het gezichtspunt verder van het onderwerp verwijderd. Zo komt de onderkant van het alleenstaand muurtje volledig in beeld en blijkt er nog een muurtje naast te staan. Helemaal op de voorgrond staat een meubel, waarschijnlijk een tafel bedekt met een tafelkleed. De functie van die tafel is ons niet duidelijk en ze verstoort, voor ons althans, de compositie. De cipres achter het gebouw staat dichterbij de gebouwen afgebeeld, maar perspectivisch kan dit correct zijn. Verder lijkt de achterliggende begroeiing een stuk lager dan bij CAT.024. Hieruit zouden we kunnen concluderen dat "Outdoor-Town-Scene" de oudere versie is: ten tijde van het schilderen van CAT.024 is de begroeiing groter geworden. Maar de bloemen op stok voor het bijgebouwtje lijken niet ouder te zijn geworden. Is de begroeiing intussen gesnoeid of is die gewoonweg fictief?

Er zijn nog een tweede en een derde reden waarom we CAT.024 als tweede (en betere) versie beschouwen van dit aanblik. Ten eerste, de afgebeelde werkelijkheid is bij CAT.024 veel realistischer dan bij het geïdealiseerde "Outdoor-Town-Scene". Dat combineert een Toscaans landschap met – afgaande op de kwaliteit van de afbeelding en onze kennis van de streek – de koepel en campanile (toren) van de Duomo in Siena,

maar andere hoge gebouwen (als de Torre del Mangia) ontbreken. Misschien wilde Rossini hier aan de (vooroorlogse) clichés van zijn publiek tegemoetkomen. Bij CAT.024 echter zijn de gebouwen op de achtergrond gewone woonhuizen, wat meer in overeenstemming is met de rest van het schilderij. Had de ingeweken Italiaan meer vertrouwen in de (communicatieve) kracht van zijn Toscaanse landschap?

Ten tweede, de compositie toont meer evenwicht en een duidelijk en krachtig centrum. We sneden hiervoor beide schilderijen in derden en behielden enkel het middelste derde¹³.

"Outdoor-Town-Scene" stelt het bijgebouwtje, de cipres en de kathedraalkoepel centraal en maakt geen duidelijke keuze. De drie elementen delen de aandacht. Bij CAT.024 is de hoofdrol voor het bijgebouwtje weggelegd, ondersteund door de cipres ernaast. Daarenboven geeft het kikvorsperspectief dat bouwwerk een nog prominentere aanwezigheid ten aanzien van de toeschouwer. Niet de naam en faam (van de Duomo), maar het geschilderde zelf moet de kijker imponeren. Naar ons aanvoelen heeft Rossini hier meer vertrouwen verworven in het onderwerp van zijn uitbeelding en slaagt hij er zo beter én authentieker in het Toscaanse land met het Poolse publiek te laten communiceren.

Is de **FUNCTIE** van schilderijen als CAT.024 dan voorbijgestreefd? Hebben zij voor ons geen actuele waarde meer en alleen maar een (ondergewaardeerde) kunsthistorische waarde? Hun realistische communicatiekracht is in de tweede helft van de twintigste eeuw vele malen overtroffen door de overweldigende aantallen foto's en de hoeveelheden filmbeelden van dergelijke landzichten waarover wij beschikken. Een proces dat alleen maar versnelde met de opkomst van het internet. Maar dan gaan we voorbij aan de specifiek schilderkunstige communicatie die de andere visuele media (vooralnog?) ontberen. En dan moeten we het hebben over de schilderijstijl ... in de volgende aflevering.

Erik Vanlangendonck
eerste lezer, tweede auteur Katelijne Beerten

Bibliografie

Beknopte beschrijving werken Koninklijke Kunstkring Sint-Truiden vzw, pdf, op: <http://www.zoutkist.be/wp-content/uploads/2012/04/Demo-Catalogus.pdf>.
http://www.biographies.net/people/en/nicolaus_rossini.
http://en.m.wikipedia.org/wiki/Nicolaus_Rossini.
http://encycl.opentopia.com/term/Nicolaus_Rossini.
http://es.wikipedia.org/wiki/Usuario:Enrique_Cordero.
http://pl.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Poczekalnia/biografie/2012:08:19:Nicolaus_Rossini.
<http://polishgreatness.blogspot.com/2011/01/polish-victims-of-holocaust.html>.

Lijst foto's

1 <http://www.barnesandnoble.com/w/polish-painter-introduction-source-wikipedia/1115852586?ean=9781157126058> op 17 april 2014.

2 Schilderij van de [Blessed Martyrs of Nowogródek](#) van Adam Styka (1890-1959). "This painting, which dates from the spring of 1948, was transferred to Rome, to the headquarters of the Sisters of the Holy Family of Nazareth in 1965. A copy of it can be found in the provincial house of the Sisters in

Philadelphia, Pennsylvania." Afbeelding en tekst op 17 april 2014 uit: http://en.wikipedia.org/wiki/File:Eleven_Nuns_of_Nowogrodek.jpg.

3 CAT.024, archiefphoto Piet Verheyden.

4 <http://www.ebay.com/itm/Framed-Outdoor-Town-Scene-Oil-Painting-by-Rossini-/131158494243> op 16 april 2014.

¹ <http://polishgreatness.blogspot.com/2011/01/polish-victims-of-holocaust.html> op 10 april 2014.

² Dit op vraag van een zekere (sterk emotionele) Enrique Cordero – een Spaanse specialist in Poolse schilderkunst? Wie met vertaalprogramma's aan de slag wil, raadplege http://pl.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Poczekalnia/biografie/2012:08:19:Nicolaus_Rossini Op de Spaanse wikipedia klinkt het behoorlijk fors. Lees: http://es.wikipedia.org/wiki/Usuario:Enrique_Cordero. Cordero verwijst naar een bron die al in 2005 de authenticiteit aanklaagde zonder die te specificeren. Het lijkt me dus dat de klager aan hetzelfde euvel lijdt als degene die het artikel op de encyclopedie postte, nl. geen duidelijke bronvermelding weergeven.

³ De bewoordingen die Cordero aanwendt, duiden er m.i. op dat hij niet echt malicieuze intenties heeft. Het is desondanks niet onmogelijk dat hij hier uittest hoe gemakkelijk Wikipedia te manipuleren is als het om het verwijderen van artikels gaat.

⁴ Deze datum duikt plots - en alleen in deze bron - op in de volgende biografiesite: http://www.biographies.net/people/en/nicolaus_rossini.

⁵ Uit: <http://statenilandpictureframes.com/Oil-Paintings-we-carry-in-Statens-Island/Mediterranean/slides/Mediterranean-by-Rossini.html> op 16 april 2014.

⁶ Uit: http://www.icollector.com/oil-painting-of-Italian-harbor-villa-scene-signed-Rossini-13-1-2-x-15-1-2_i11139141 op 16 april 2014. Het werk werd verkocht voor een schamele 30 dollar (zonder kosten).

⁷ <http://www.crescentcityauctiongallery.com/7.23.11.asp?searchc=601> op 16 april 2014.

⁸ <http://www.ebay.com/itm/Beautiful-VTG-Authentic-Italian-Coastline-Signed-Oil-Painting-PICTURE-by-Rossini-/181380753624> op 16 april 2014.

⁹ <http://www.ebay.com/itm/ROSSINI-Original-Oil-Painting-Canvas-ROSSINI-Tuscany-Land-Seascape-EBAY-LOW-/141014910471> op 16 april 2014.

¹⁰ <http://www.ebay.com/itm/Framed-Outdoor-Town-Scene-Oil-Painting-by-Rossini-/131158494243> op 16 april 2014.

¹¹ Het museum bezit immers een tweede versie van dat schilderij; de andere versies bevinden zich in het Nasjonal Museet in Oslo en sinds 2012 in privébezit (voor een recordprijs van 120 miljoen dollar).

¹² Indien we hier al van twee versies kunnen spreken. Misschien gaat het gewoon om twee verschillende schilderijen. Aan u om hierover te oordelen.

¹³ "Outdoor-Town-Scene" vertoont hier een vertekend beeld door het perspectief van de foto. Desalniettemin toont zelfs dit beeld ons punt aan.